

TEKNOLOGIA

Europako adimen artifizialaren legea

DIANA FRANCO

Hainbatek agertu dit Europako Adimen Artifizialaren Legearen inguruan kezka, eta ikertzen hasi naiz. Adimen Artifiziala tresna berri bat da gure gizartean eta beste teknologia batzuk bezala gizartean eragiteko eta gizartea eraldatzeko gaitasuna du. Adimen artifizialek berezkoa duten ezaugarri bat da aldaketak modu ikusezinean egin ditzaketela, kontrolatzeko eta ulertzeko modu zailean. Gainera, adimen artifizialek jabeak dituzte, askok ditugun azpiegitura digital gehien jabe berak.

Hainbat eragileren arabera (EDRi, Xnet, UOC...) lege honek onurak ekarriko ditu, baina hutsuneak ditu, batez ere datuen ekonomiarik loturikoak. Aipagarria da bai marketinari eta jokabideen bideraketari, bai espazio publikoaren zelatatzeari loturiko adimen artifizialen erregularizazio falta. Jokabideen bideraketaren kasuan pertsonen egoera fisikotik, prozesu fisiologikoetatik, biologiatik... hartutako datuen bidez pertsonen emozioak inferitu eta eurretan eragin ditzaketen adimen artifizialengan arreta handiagoa jarri behar luke legeak. Baita ezaugarri biometrikoen bidez espazio publikoan pertsonak jarraitu, taldekatu eta epaitzen laguntzen duten adimen artifizialengan ere.

Badago beste ideia bat azken horri lotuta, eta giza eskubideen inguruan lan egiten duten eragileak bereziki arduratzen dituenak: polizia prediktiboa. Hau da, gure gorputzen fisionomia aztertuz gure izaera, nortasuna, sinesmen politikoak eta justiziari loturikoak aztertu eta profilen aurreikuspenak eginez arrisku ebaluaketak eta horrekin delituen, edo eragotzi nahi diren beste zenbait arazoren aurreikuspenak egiteko sortzen diren adimen artifizialak.

Jolas taula baten irudia datorkit burura. Jolas taularen jabeek hor egiten denaren inguruan botere osoa dute, eta legegileek ez dute taula horren jolas dinamika guztiz ulertzen, ezagutza guztia partekatzen ez den heinean. Beraz, dinamika horri aurre egiteko estrategia bikoitza izan izan behar da: alde batetik, legislatzen jarraitu, horrekin batera arazoa ulertzen ere joango garelako, eta bestetik, jolas taula berriak sortu daitezkeen bultzatzen jarraitu. ●

ANALISIA

ORLANDO SIERRA

Kolpe bigunaren amaiera

AXIER LOPEZ

1982an demokraziara itzuli zenetik, Hondurasko hauteskunde garrantzitsuenak izan dira askorentzat igandean. Herritarrek aukeratu dute Juan Orlando Hernández presidentea ordezkatzeko duen pertsona, 12 urtez boterean egon ondoren eta ustelkeria eta narkotrafiko kasuek itota –estatuak finantzatzeko droga-trafikoaren gaineko ardurarekin leporatu diote AEBetako fiskalek epaiketa batean–.

Botoen %51 zenbatuta, Xiomara Castro Alderdi Libreko hautagaia da irabazle, botoen %53,61 eskuratuta, Nasry Asfura hautagai ofizialistak baino 20 puntu gehiago (%33,87). Hondurasen ez dago bigarren itzulirik eta boto gehien bildu duen hautagaiak irabazten du.

Beraz, oso litekeena da 2009ko Zelayaren aurkako “estatu kolpe biguna” bultzatu zuen alderdiak boterea galtzea. Manuel Zelayak 2005ean lortu zuen presidentzia zentro-eskuineko Alderdi Liberalaren eskutik. Kargua hartu ondoren, baina, Zelayak ezkerreko biratu zituen haren politikak, orduan Amerikan sortzen ari ziren ezkerreko gobernuekin bat eginez – Brasilgo Lula, Venezuelako Chávez, Boliviako Morales, Ekuadorreko Correa... –. Batzar Konstituziogilea martxan jartzen saiatzen ari zenean, 2009ko ekainean elite kontserbadoreak, armada lagun, Zelaya boteretik kendu eta herrialdetik kanporatzea lortu zuen.

Justizia poetikoa dirudi 12 urteren ondoren presidentea Manuel Zelayaren emaztea eta 2009an lehen dama zena izatea orain elite kolpistaren ordezkari politikoa boteretik botako duena. Okerrik ezean, Xiomara Castro lehen emakume presidentea izango da Hondurasen, azken 24 urteetan hauteskundeetan izandako partehartzerik handienarekin (% 68), eta bipartidismoa, Hondurasen ere bai, zaurituta utziz.

Joera sozialdemokrata duen espektro politiko osoko alderdien koalizio baten eskutik aurkeztu da Castro. Hala ere, 2009an Zelayarekin gertatu bezala, bipartidismoak komunismoaren komodina haizatu du berriro haren kontra egiteko, Castrok “komunismo bolibartarra” inportatu nahi duela esanez.

Castro boterera iritsiko da lapurreta, ustelkeria eta droga-trafikoaren aurkako bandera altxatuta. Eta, egia esan, hori ez da izango zuzendu behar-ko lukeen egiturazko arazo bakarra. Unibertsitate Nazional Autonomoaren arabera, Hondurasko hamar milioi biztanleen %59 pobrezian bizi da. Gainera, azken urte hauetan bi urakan handik jo dute herrialdea, eta pandemiak ondorio gogorak eragin ditu. Honduras migrazio-gune nagusietako bat bihurtu da munduan. Ia milioi erdi hondurastarrek etxetik alde egin dute azken lau urteotan, ustelkeriak gainezka egindako herrialdean bizitzea duina garatzeko aukerarik gabe. ●